

JANINE ONTDEKT HET FIETSGELUK

In een restaurant op het vernieuwde Utrecht CS met uitzicht op de sporen spreken we Janine Hogendoorn. Zij is een doener: activistisch én een beetje anarchistisch, wars van regeltjes. Zij koestert het ISMA-model vanuit haar baan als toezichthouder op de financiële markten. Dat betekent: activeer mensen vanuit hun Intrinsieke Motivatie, zoek de Sociale norm en help hen door Mogelijkheden aan te bieden en beperk de A van afstraffen tot het allerlaatst (vanuit handhaving). De A staat in Ring-Ring voor aanmoedigen! Een verhuizing naar IJburg in Amsterdam deed haar beseffen dat ze eigenlijk nog nooit zo tevreden was geweest als op die momenten dat ze in een gelukzalige meditatie-toestand fietste naar haar werk in het centrum van Amsterdam. Waarom, zo vroeg ze zich af, doen wij niet meer met de fiets in Nederland?

Als een van de laatste landmakers heeft Janine Hogendoorn zich vorig jaar verbonden aan de Proeftuin Nederland van Morgen. Zij herkent zich in de doe-mentaliteit van de landmakers. Met passie wil zij de fiets op de kaart zetten. Haar initiatief is ontstaan uit de fasen die ze zelf als persoon heeft doorgemaakt. Na een studie economie heeft ze gewerkt in Moskou bij Independent Media van Derk Sauer. Dat was een fantastische ervaring, niet op de laatste plaats omdat het haar leerde dat effectieve communicatie sterk beïnvloed wordt door de interpretatie van feiten of data. In haar woorden: "Iedereen kijkt naar dezelfde sterren, maar ziet iets anders". Daarna heeft ze gewerkt in de bankensector en 13 jaar bij de Autoriteit Financiële Markten, waar ze haar voorliefde voor data in de praktijk kon brengen. Kort gezegd: data kan je omzetten in informatie en met informatie kan je communiceren, waarna het leren start. Net zoals bij de sterrenhemel, ziet iedereen dezelfde data maar interpreteert dat ook op eigen wijze. Vanuit dat besef kwam ze in de wereld van gedragsbeïnvloeding en ging ze servicegericht werken met IT'ers van banken. Niet om hen te straffen voor riskante financiële operaties, maar om hen te helpen de kwaliteit van de data omhoog te brengen.

Persoonlijke ervaring brengt wijsheid

Haar vier kinderen, de verhuizing naar IJburg, een wijze buurvrouw ("ga toch gewoon fietsen naar je werk!") en betrokkenheid bij burgerparticipatie op IJburg, brachten haar op het pad van de

fiets. Ze twitterde zich in het bestaande netwerk rond fietsen, zag de groeiende (perceptie van) verkeersonveiligheid bij school vanwege de stroom (groter wordende) auto's waarmee kinderen naar school worden gebracht, maakte zich zorgen over de ongezonde leefstijl en bewegingsarmoe van veel kinderen en bedacht Ring-Ring, een app voor de mobiele telefoon die de voordelen van het gebruik van de fiets in de stad inzichtelijk maakt en gebruik van de fiets stimuleert door voordelen te koppelen aan fietskilometers (Fkm's), zoals korting bij winkeliers in de buurt en bijdragen aan burgerinitiatieven in samenwerking met gemeente Amsterdam en zou een zorgverzekeraar met een preventiebonus ook een duit in het zakje kunnen doen.

"want what we have: onze fietscultuur, de relatief goede fietsinfrastructuur, onze creativiteit en de bereidheid tot sectoroverstijgende samenwerking, waarin we goed zijn als land".

Haar ambitie: Nederland in 10 jaar het gezondste en schoonste land ter wereld. Mogelijk te maken door in te zetten op "want what we have": onze fietscultuur, de relatief goede fietsinfrastructuur, onze creativiteit en de bereidheid tot sectoroverstijgende samenwerking, waarin we goed zijn als land. In termen van het ISMA-model: maak gebruik van de intrinsieke motivatie van fietsers, zorg er voor dat fietsen een gelijkwaardig alternatief wordt voor autogebruik in de stad en wees rechtvaardig in de verdeling van kosten en opbrengsten van de verschillende vervoerwijzen. Keuzevrijheid is daarbij cruciaal: laat iedereen vrij in de keuze op basis van eigen intrinsieke motivatie (zoals gezondheid) en formuleer als overheid alleen de randvoorwaarden voor een gelijkwaardig vervoerssysteem.

Op weg naar een fietsvriendelijke stad

De stip aan de horizon voor Janine is de fietsvriendelijke stad met veel minder autoverkeer dan nu. Breng de auto (liefst elektrisch) als gast in de stad, maak van het huidige fietspad voetgangersgebied en geef de fietser alle ruimte als hoofdverkeersdeelnemer op de weg. Ontwerpers en verkeerskundigen zouden de fietsinfrastructuur in de stad moeten (her)ontwerpen en inrichten vanuit het gezichtspunt van de fietser en niet (zoals nu vaak het geval is) de fietser neerzetten alsof het een automobilist is.

"De fiets gaat om veel meer dan alleen mobiliteit. Het gaat om gezondheid, CO₂-reductie, groen en ruimte in de stad en economie. Het levert geld op voor jezelf, voor werkgevers en voor de belastingbetaler".

Om dat goed te kunnen doen, moeten we meer weten van de fietser. Dat brengt ons bij de data, de informatie, de communicatie en het gedragseffect en dus bij haar eigen bedrijf Ring-Ring, dat een "social purpose enterprise" is ("doing good and solving problems"). Allemaal ontstaan op de fiets en in een lichte staat van onthechting, die ontvankelijk maakt voor vragen zoals: wie is de fietser, waar fietsen ze, hoe beleven zij het fietsen, wat zijn hun routes en afstanden en hoe waarderen zij de fietstijd? Dat zijn gegevens die we te weinig kennen. Die data kunnen gebruikt worden om de fietsgebruik te belonen: een gratis app voor je smartphone, die je fietskilometers registreert. Aan die Fkm's kan je verdienen. Ook kan je al fietsend meespelen aan initiatieven in je buurt (zie www.ring-ring.nu).

Fietsen verbindt mensen

"De fiets", zo zegt Janine, "gaat om veel meer dan alleen mobiliteit. Het gaat om gezondheid, CO₂reductie, groen en ruimte in de stad en economie. Het levert geld op voor jezelf, voor werkgevers en voor de belastingbetaler". Daaronder zit voor Janine nog een diepere laag. Die laag heeft te maken met de authenticiteit van onze steden, de nabijheid van voorzieningen in onze leefwereld, de kansen voor kleine ondernemers en de mogelijkheden om elkaar te helpen in plaats van elkaar te beconcurreren. Zo kijkt ze ook naar het netwerk van landmakers. Het is erg nuttig om te verbinden met elkaar, te leren en elkaar te inspireren. De fiets gaat als het ware dwars door alle andere thema's heen, de fiets verbindt mensen. De fietsstad is er misschien morgen nog niet, maar we kunnen wel beginnen met de fietser niet langer te beschouwen als een soort pseudo-automobilist en meer te ontwerpen vanuit het gezichtspunt van de fietser. Een routeontwerp voor fietsroutes gecombineerd met dichtstbijzijnde NS-stations zou mooi zijn.

We naderen het eind van ons gesprek. Janine wil graag het netwerk van de landmakers levend houden door vaker bij elkaar te komen. Haar plannen voor de fiets kosten niet de hoofdprijs, haar ambitie is niet gedreven door geld. We kunnen veel meer doen met de fiets in ons land. Haar app Ring-ring kan er aan bijdragen dat door het gebruik van de fiets sociale en economische interactie wordt gestimuleerd. De website van Ring-ring toont trots de laatste cijfers: 1.260.352 Fkm's, 189 ton CO2-reductie en 1701 Ring-ringers, zoals de fietsers heten die haar app gebruiken met al bijna 300.000 ritjes voor hun dagelijkse normale gebruik (woon-werk, kinderen naar school, boodschappen, vrienden bezoeken en uitgaan).

Tekst: David van Zelm van Eldik (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)
Peter Heerema (LOCUS)
Philine Krosse (Dutchess Design)

